

KAREL PEXIDR

Narodil se 4. listopadu 1929 v Praze. Obecnou školu i klasické gymnázium (na něm maturoval v roce 1948) navštěvoval v Plzni. Studia na Právnické fakultě Karlovy univerzity v letech 1948 - 1951 a 1954 - 1955 přerušila tříletá vojenská prezenční služba u pomocných technických praporů ve Šternberku na Moravě a v Brně. Souběžně s gymnáziem a právy absolvoval na plzeňské hudební škole studium klavírní hry (1945 - 1949) a kompozice (1947 - 1951). Doktorát práv mu byl udělen v roce 1967. Jako právník se stal zaměstnancem plzeňské pobočky Československé státní pojišťovny. V krajské pobočce Svazu československých skladatelů i v tvůrčí komisi Svazu byl činný do jejich zániku během roku 1990. Devadesátá léta minulého století ho přivedla k vysokoškolské výuce. Na Pedagogické fakultě Západočeské univerzity přednášel etiku (z tohoto oboru je autorem skript *Úvod do studia etiky*, 1997), na Právnické fakultě, kam bylo přechodně zařazeno i studium humanistiky, přednášel v letech 1993 - 1999. Pro tuto disciplínu koncipoval další skripta - *Relativistická filozofie* (1997). Západočeské hudební centrum, které se ustavilo po listopadu 1989, zastupoval v redakční radě kulturního čtvrtletníku *Spektrum* (vycházelo v letech 1998 - 2001).

Tolik stručná životopisná data. I z nich je zřejmé široké zaměření zájmů Karla Pexidra. On je však především výraznou skladatelskou osobností. Vztah k filozofii, psychologii, estetice, etice, literární tvorbě vytvářejí kultivované zázemí pro hloubku jeho skladatelské reflexe. Sklon k racionálnímu uvažování formuje pevný kompoziční půdorys skladeb. Východisko jeho hudební tvorby tvoří klavírní tvorba (*Klavírní svita*, *Fuga a toccata pro klavír*,

Musica da camera per piano). Nesporně k tomu přispělo studium u takových osobností, jako byli Antonín Břejcha a František Rauch. Skladatel se postupně zaměřoval na skladby komorní (dvě sonáty pro violoncello a klavír, Sonáta pro housle a klavír, houslové duo *Pět vizí Alberta Einsteina*, Duo pro housle a klavír, čtyři smyčcové kvartety), instrumentální (dva koncerty pro klavír a orchestr, Koncert pro housle a orchestr) a orchestrální (*Symfonie pro velký orchestr*, *Preludium, fuga a postludium*). Charakteristický je například jeho zájem o tvar fugy, náročné záležitosti dnešní hudbou opomíjené, ačkoliv v této formě vrcholně prolínají intelekt i emocionální představitost. Také volba textů pro písňové cykly - například básně Christiana Morgensterna, Františka Halase - poodhazuje ponory k lecčemu tíže vysvětlitelnému v lidské duši.

Monografie *Psychologie a gnozeologie* (2000) prozrazuje další hledání prostupujících souvislostí. Ostatně ani Pexidra beletristická tvorba není monotónní. Vzpomínky na tuskulum, které se mu opět vrátilo (*Vícov*, 1996), dojmy z ciziny (*Kalifornie, jak jsem ji viděl*, 1999), didakticky nezatížené *Bajky* (1998), hravá *Hříčka poezie* (1997) a pak povídkové soubory zaznívající tónem jemné i intelektuální ironie, absurdity, nonsensu, jichž se bohužel žádná doba nevyvaruje (*Blázniviny*, 1997, *Kafkovské kontrapunktů*, 2000), to je rozevřený vějíř Pexidra hloubavého i sarkastického pohledu na svět.

Smysl pro travestii a absurdno provází Karla Pexidra od středoškolských studií. Tehdy koncipoval směšnohrdinský epos *Mlejnkais*, jehož fiktivním hrdinou byl Abdul al Mlejnek Jakobi. V šedesátých letech 20. století uveřejnil několik jeho básní *Host do domu*, pochopení pro ně pro-

jevil i plzeňský rozhlas. Naproti tomu redakce Sešitů byla nemilosrdnější a poetiku jeho básní považovala za vymykající se dobové tvorbě. Vrátil-li se autor k výběru tvorby z tohoto období, reaguje tím i na soudobé rozvolnění představ o poezii. Připomeneme-li například almanach Jít pevně za svým imbecilem vydaný v letošním roce, pak někdy na první pohled excentrické, někdy inzitivní verše Karla Pexidra také dodávají kakofonii nebo mnohohlasu doby svůj odstín.

Autor dovede evokovat i ovzduší tvorby osobností, na něž vzpomíná, ale zásadně zůstává u své hry se slovními významy, byť nikoliv v tak brilantní a vylehčené podobě, jako je tomu u poetistů. Jeho básnický jazyk totiž zřetelně koření v metaforičnosti, hře s vícevýznamovostí slova, ale základní podtón je vždy podmíněn intelektem, racionálním gestem, jež vrací proud konotací k původnímu východisku-postoj glosátora. Ten nepostrádá cit, je zranitelný, je zraňován, nevzdává se snění, ale ve své intelektuální hrdosti a kázni vše tlumí a přehlušuje banalitou jednoduchého rýmu, říkankovitých hříček, zdánlivě bezstarostného pohvizdování a laškování. Pozornému čtenáři neunikne pocit bezradnosti i touhy. Obojí ve slabých náznacích probleskuje. Autor tedy nevolí přímou reflexi, ale masku jakoby posunutého intelektu. Tak samozřejmě vyžaduje jiný než tradiční čtenářský i interpretační přístup ke své tvorbě. Vyžaduje i očekává, že své čtenáře i interprety najde.

Viktor Viktora